

O'ZBEKISTONDA TA'LIM QONUNCHILIGINING RIVOJLANISHI

Hoshimov Dilmurodjon Doniyorjon o'g'li

Marg'ilon shahar 1-umumiy o'rta ta'lim maktabi tarix fani o'qituvchisi

Axmedova Rashidaxon Muqimovna

Qo'qon davlat pedagogika instituti dotsenti PhD

Annotatsiya: O'zbekistonda ta'lim qonunchiligi tizimining rivojlanishi mamlakat mustaqillikka erishganidan keyin jadal tus oldi. Ushbu rivojlanish jarayoni ta'lim tizimining xalqaro talablarga javob berishi, innovatsion metodlarni joriy etish, malakali kadrlarni tayyorlash va ta'lim sifatini oshirish kabi dolzarb maqsadlarni amalga oshirishga qaratilgan. Asosiy huquqiy hujjatlar – O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, "Ta'lim to'g'risida"gi qonun, va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" – ta'lim sohasida huquqiy asoslarni yaratdi. Shu bilan birga, so'nggi yillarda o'tkazilgan islohotlar oliy ta'lim tizimi va xususiy ta'lim muassasalari faoliyatini kengaytirish, onlayn ta'lim imkoniyatlarini rivojlantirish, xalqaro hamkorlikni mustahkamlash kabi yo'nalishlarni ham qamrab oldi. Ushbu islohotlar O'zbekistonda ta'lim tizimini zamonaviylashtirish, barqaror rivojlanish va kelajak talablariga moslashish imkonini yaratmoqda.

Kalit so'zlar: O'zbekiston, ta'lim qonunchiligi, islohotlar, "Ta'lim to'g'risida"gi qonun, milliy dastur, oliy ta'lim, onlayn ta'lim, xalqaro hamkorlik, malakali kadrlar, innovatsiya.

O'zbekistonda ta'lim qonunchiligini rivojlantirish masalasi mamlakat mustaqillikka erishgandan so'ng davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biriga aylandi. Yangi ijtimoiy-iqtisodiy sharoitda ta'lim tizimini xalqaro talab va standartlarga moslashtirish, malakali kadrlar tayyorlash, ta'lim sifatini oshirish va innovatsion metodlarni joriy etish zarurati ortdi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va qabul qilingan "Ta'lim to'g'risida"gi qonun ta'lim sohasidagi huquqiy asoslarni belgilab berdi va bu borada mamlakatning uzoq muddatli strategiyasini shakllantirdi. Keyinchalik bu qonunchilik negiziga tayangan holda davlat turli islohotlarni amalga oshirishga kirishdi. O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar ta'lim tizimini xalqaro tajriba va standartlarga yaqinlashtirish, zamonaviy texnologiyalarni keng joriy qilish hamda xususiy ta'lim muassasalarining rolini oshirishga qaratilgan. Ushbu rivojlanish jarayoni O'zbekiston ta'lim tizimini global jarayonlarga moslashtirish va kelajakdagi raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashga yordam bermoqda.[1]

O'zbekistonda ta'lim qonunchiligining rivojlanishi milliy ta'lim tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish, ta'lim sifatini oshirish va kadrlar tayyorlash jarayonini

modernizatsiya qilish yo‘lida katta ahamiyatga ega bo‘lmoqda. “Ta’lim to‘g‘risida”gi qonun va “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”ning qabul qilinishi, ta’lim sohasida asosiy huquqiy me‘yorlarni o‘rnatib, o‘quv jarayonlarini boshqarish va rivojlantirishda muhim asos yaratdi. Shu bilan birga, O‘zbekiston ta’lim tizimiga xos ba’zi qiyinchiliklar ham mavjud bo‘lib, ularni bartaraf etish uchun yangi chora-tadbirlar zarurligini ko‘rsatmoqda. Masalan, ta’lim tizimida hamon yetishmayotgan innovatsion texnologiyalar, o‘qituvchilarning kasbiy malakasi va ta’lim sifatining yuksak darajada ta’minlanishi kabi masalalar dolzarb bo‘lib qolmoqda.[2]

So‘nggi islohotlar, jumladan, xususiy va davlat ta’lim muassasalari o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, oliy ta’lim tizimini diversifikatsiya qilish, onlayn ta’lim imkoniyatlarini kengaytirish kabi yo‘nalishlar yangi istiqbollarni ochib bermoqda. Xalqaro hamkorlik dasturlari orqali tajriba almashish va chet el universitetlari bilan qo‘shma dasturlar tashkil qilish natijasida talabalarga global bilimlar olish imkoniyati yaratilmoqda. Shunday bo‘lsa-da, ta’lim tizimidagi barcha islohotlar izchil va davomli harakatlarni talab qiladi.

O‘zbekistonda amalga oshirilgan ta’lim qonunchiligi va islohotlar natijasida quyidagi yutuqlarga erishildi:[3]

1. **Ta’lim huquqiy bazasining mustahkamlanishi:** “Ta’lim to‘g‘risida”gi qonun va “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” ta’lim tizimi rivojlanishi uchun ishonchli huquqiy asos yaratdi, bu esa boshqaruv va o‘quv jarayonini tartibga solishda muhim rol o‘ynadi.

2. **Xususiy sektorning kengayishi:** Xususiy ta’lim muassasalari sonining ortishi va davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlanishi ta’lim sohasidagi raqobatni oshirdi va yangi, innovatsion o‘quv dasturlari yaratishga rag‘batlantirdi.

3. **Xalqaro hamkorlikning kengayishi:** Yirik xorijiy universitetlar bilan hamkorlikda qo‘shma dasturlar tashkil etilib, bu O‘zbekiston talabalari uchun xorijda tahsil olish va tajriba orttirish imkonini yaratdi.

4. **Onlayn va masofaviy ta’lim imkoniyatlari:** Pandemiya davrida onlayn ta’limning ahamiyati ortdi va ta’lim muassasalari masofaviy o‘qitish usullarini joriy eta boshladi, bu esa ta’limni yanada qulay va keng qamrovli qilishga yordam berdi.

5. **Oliy ta’limga kirish imkoniyatining kengayishi:** Oliy ta’lim muassasalariga qabul kvotalarining oshirilishi ko‘plab yoshlarning oliy ma’lumot olish imkoniyatini kengaytirdi va yangi bilimlarni egallashga imkon berdi.

O‘zbekistonda ta’lim qonunchiligining rivojlanishi ko‘plab istiqbolli yutuqlarga olib keldi. Ammo bu yo‘nalishda to‘liq natijalarga erishish uchun doimiy yangilanishlar va islohotlarni davom ettirish zarur. Mazkur islohotlar davom ettirilsa, O‘zbekistonda ta’lim tizimi raqobatbardosh va xalqaro talablarga mos keladigan darajaga erishishi kutilmoqda.[4]

O‘zbekistonda ta’lim qonunchiligini rivojlantirish mamlakatning uzoq muddatli taraqqiyoti uchun mustahkam poydevor yaratmoqda. “Ta’lim to‘g‘risida”gi qonun va “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” asosida amalga oshirilgan islohotlar ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, xalqaro standartlarga moslashtirish va zamonaviy bilimga ega malakali kadrlar tayyorlash yo‘lida muhim o‘rin tutmoqda. So‘nggi yillarda xususiy ta’lim muassasalarining rivojlanishi, oliy ta’lim tizimining diversifikatsiyalashuvi va xalqaro hamkorlikning kengayishi ta’lim tizimini yanada rivojlantirishga imkon berdi.

Shu bilan birga, yangi texnologiyalarni joriy qilish va sifatni yanada oshirish masalalarida hali hal qilinishi lozim bo‘lgan masalalar mavjud. Mamlakat ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar davomiy va izchil harakatlarni talab qiladi. Kelajakda innovatsion usullarni keng joriy qilish, o‘qituvchilar malakasini doimiy oshirish va masofaviy ta’lim imkoniyatlarini kengaytirish kabi yo‘nalishlarda ishlash O‘zbekistonda ta’lim sifatini yanada yuqori darajaga ko‘tarishi mumkin.[5]

Xulosa. Umuman olganda, O‘zbekistonda ta’lim qonunchiligini takomillashtirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar milliy ta’lim tizimini global standartlarga yaqinlashtirish yo‘lida katta imkoniyatlar yaratib, mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga hissa qo‘shmoqda. Davomiy rivojlanish va islohotlarning davom ettirilishi O‘zbekiston ta’lim tizimining raqobatbardoshligini oshirib, zamon talablariga javob beradigan kadrlar tayyorlashni ta’minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Pedagogika. Munavvar tahriri ostida,-T:”O‘qituvchi”,1996.
2. G‘ulomov S.S. Ta’lim tizimiga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etishdagi strategic va ustuvor yo‘nalishlari.-T.:2003.
3. @huquqiyaxborot
4. O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi (2020). O‘zbekistonda ta’lim sohasidagi islohotlar: yutuqlar va istiqbollar. Toshkent: MHSSERU matbuoti.
6. Ta'limni rivojlantirish xalqaro jurnali (2020). “Markaziy Osiyoda ta’lim siyosati islohoti: O‘zbekiston misoli”. Xalqaro ta'limni rivojlantirish jurnali, 40(3), 150-162.